

Article Info/Makale Bilgisi

Received/Geliş:13.01.2022 Accepted/Kabul:20.04.2022

DOI:10.30794/pausbed.1057286

Research Article/Araştırma Makalesi

Değirmenci, B. (2022). "Çalışanların Çevresel Bağlılıklarının İncelenmesi: Kamu ve Özel Sektör Karşılaştırması" *Pamukkale Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı 52, Denizli, ss. 67-79.

ÇALIŞANLARIN ÇEVRESEL BAĞLILIKLARININ İNCELENMESİ: KAMU VE ÖZEL SEKTÖR KARŞILAŞTIRMASI

Bekir DEĞİRMENCİ*

Öz

Bu çalışmada, kamu ve özel sektör çalışanlarının çevresel bağlılık düzeylerinin demografik özelliklere göre farklılık gösterip göstermediğinin ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Çalışma, nicel araştırma yöntemine dayanır. Anket formları yardımıyla 386 kişiden veri toplanmıştır. Veri setine yönelik "t, anova, korelasyon ve çoklu regresyon testleri" uygulanmıştır. Yapılan analizler sonucunda çevresel bağlılığın cinsiyete göre farklılık göstermediği görülmektedir. Özel sektör çalışanlarının çevresel bağlılık düzeylerinin kamu sektörü çalışanlarına göre daha yüksek olduğu istatistiksel olarak ortaya çıkarılmıştır. Katılımcıların çevresel bağlılık düzeyleri, medeni duruma göre farklılık göstermektedir. Çevresel bağlılık düzeyi eğitim seviyesine göre incelendiğinde, en yüksek bağlılık düzeyinin ön lisans mezunlarında olduğu, düşük çevresel bağlılık düzeyinin ise lise mezunlarında olduğu görülmüştür. Çalışma kapsamında ulaşılan bulguların gelecekte yapılması planlanan çalışmalarla desteklenmesi önerilmektedir. Yapılması planlanan araştırmalarda farklı gruplara ve farklı kültürlere uygulanması literatüre zenginlik katacaktır.

Anahtar Kelimeler: Çevresel sürdürülebilirlik, Kurumsal sürdürülebilirlik, Çevresel bağlılık, Çalışanlar.

EXAMINING THE ENVIRONMENTAL COMMITMENT OF EMPLOYEES: COMPARISON OF PUBLIC AND PRIVATE SECTOR

Abstract

In this study, it is aimed to reveal whether the environmental commitment levels of public and private sector employees differ according to demographic characteristics. The study is based on the quantitative research method. With the help of the questionnaire form, we collected data from 386 people. We applied "t, ANOVA, correlation, and multiple regression tests" to the data set. As a result of the analysis, it is seen that environmental commitment does not differ according to gender. It has been statistically revealed that the environmental commitment levels of private-sector employees are higher than those of public sector employees. The environmental commitment levels of the participants differ according to their marital status. When the level of environmental commitment is analyzed by education level, it is seen that the highest level of commitment is in associate degree graduates, and the lowest level of environmental commitment is in high school graduates. It is recommended that the findings obtained within the scope of the study should be supported by future studies. Its application to different groups and different cultures in the research planned to be conducted will enrich the literature.

Keywords: Environmental sustainability, Corporate sustainability, Environmental commitment, Employees.

*Öğr.Gör.Dr., Adıyaman Üniversitesi Besni Ali Erdemoğlu Meslek Yüksekokulu Büro Hizmetleri ve Sekreterlik Bölümü, ADIYAMAN.
e-posta: bdegirmenci@adiyaman.edu.tr, (<https://orcid.org/0000-0001-5236-5245>).

1. GİRİŞ

Çevre tüm canlıların varlığını sürdürdüğü yaşam alanıdır. İnsanoğlunun yaşayabileceği başka bir gezegen bulunmaması nedeniyle evrenin kıymeti bilinmelidir. Fakat, kanun yapıcıların, bilim insanlarının ve aktivistlerin her türlü çabasına rağmen insanoğlu evreni ve kendi geleceğini tehdit eden davranışları sergilemeyi sürdürmektedir (Tağrikulu ve diğerleri, 2021: 442). İnsanlığın doğal dengeyi bozabilecek her türlü olumsuz tutum ve davranışlardan uzak durması gerekmektedir. Günümüzde küreselleşme ve teknolojik gelişmeler insan yaşamını kolaylaştırmıştır. Toplumların çıkar çatışmaları, doğal kaynakları ele geçirme arzusu, etnik çatışmalar, aşırı tüketim çılgınlığı gibi birtakım olumsuz tutum ve davranışlar ekolojik dengenin korunmasına zarar vermektedir. İnsan kaynaklı tahribatlar gezegenimizin varlığını tehdit etmektedir (Çetinkaya ve Kaplan, 2020: 643).

Sanayi Devrimi ve savaşlardan kaynaklanan küresel değişikliklerin bir sonucu olarak çevresel duyarlılık ve kaynak kıtlığına yönelik yaşanan sorunlar hızlı bir şekilde artış göstermiştir. Çevrenin aşırı şekilde tahrip edilmesi ve kaynakların bilinçsizce kullanılması son yıllarda bütün dikkatlerin çevresel konulara çevrilmesine neden olmuştur. Bu doğrultuda birçok bilim insanı çevresel sürdürülebilirlik konusunda alınması gereken önlemlere dikkat çekmektedir. Çevresel sürdürülebilirliğin sağlanmasında, çalışanların çevresel (doğaya) bağlılığı önemli bir öncül olarak görülmektedir. Yayla ve diğerleri (2020), doğal çevre ve bireyler arasındaki karşılıklı etkileşimi çevresel bağlılık şeklinde açıklamıştır. İlgili çalışmada çevresel bağlılık kavramı, karşılıklı bağımlılık teorisi (Kelley ve Thibaut, 1978) ve bağımlılık teorisine (Rusbult, 1980) dayandırmıştır (Yayla ve diğerleri, 2020: 3793). Schultz (2002) yapmış olduğu ampirik çalışmada bireylerin doğanın bir parçası olmasında; önemseme (duygusal), bağlılık (bilişsel) ve özveri (davranışsal) terimlerinin öneminden bahsetmiştir. Çevresel bağlılık kavramının çevreye uyum ve psikolojik bağlılık şeklinde iki kısımdan oluştuğu raporlanmıştır (Davis ve diğerleri, 2011). Çınar ve Duran (2021) çalışmasında çevreye bağlılık kavramının; biyosferik değer yönelimi, ekolojik davranış, aşırı tüketim karşıtlığı, çevreci kimlik ve çevreci davranış kavramlarıyla bağlantılı olduğunu vurgulamıştır (Çınar ve Duran, 2021: 757). Yapılan bir başka çalışmada çevreye bağlılık kavramı, insanlarla doğal çevre arasındaki ilişkinin tamamen duygusal olduğu anlatılmıştır. Bu bağlamda canlı türlerinin ve ekosistemlerin kaderinin insan tutum ve davranışlarına bağlı olduğunun altı çizilmiştir (Değirmenci, 2020: 5).

Buraya kadar yapılan açıklamalardan anlaşılacağı üzere günümüz tüketim toplumlarının yaşamış olduğu çıkar çatışmaları hem insan neslinin yok olmasına hem de doğanın intikam alırcasına insanlığı cezalandırmasına (küresel ısınma, fırtınalar, yağmur ormanlarının yok olması, depremler, tsunamiler vb.) neden olmaktadır. Bu noktada doğanın yaralarının tedavi edilmesi çok geç olsa da henüz her şey tamamen bitmemiştir. Gelecek nesillerden emanet aldığımız bugünün dünyasının daha az sorunlarla gelecek kuşaklara miras bırakılmasında tüm insanlığa önemli görevler düşmektedir. Çevresel sürdürülebilirliğin sağlanmasında toplumu oluşturan bireylerin sorumlulukları bulunmaktadır. Çalışanların çevresel bağlılık düzeylerinin ortaya çıkarılması, çevresel sorunların tespiti ve çözüm önerileri geliştirilmesi bakımından oldukça önemlidir. Bu noktada çevreyi korumaya yönelik alınacak tedbirlerin tespit edilmesinde çalışanların çevresel bağlılık düzeylerinin ortaya konulması gerekmektedir. Literatür incelendiğinde çevresel bağlılık konusu değişik coğrafyalarda ve farklı kültürlerde bilim insanları tarafından inceleme konusu olmuştur (Wesselmann ve diğerleri, 2021; Cop ve diğerleri, 2020; Değirmenci, 2020; Yu ve diğerleri, 2019; Rahman ve Reynolds, 2016). Çevresel bağlılık konusunda birçok çalışma yapılmış olsa da çevresel bağlılığın kamu ve özel çalışanlar bağlamında mukayese edilmesine yönelik herhangi bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Bu araştırma, çalışanların (kamu ve özel) çevresel bağlılık düzeylerinin demografik bağlamda incelenmesi temeline dayanır. Bu doğrultuda aşağıda yer alan problem cümlelerine cevap aranmıştır:

- Çalışanların çevresel bağlılık düzeyleri demografik özelliklere göre farklılık gösterir mi? (cinsiyet, medeni durum, eğitim seviyesi ve çalışılan kurum)
- Çalışanların çevresel bağlılık düzeyi onların demografik özelliklerinden etkilenir mi? (cinsiyet, medeni durum, eğitim seviyesi ve çalışılan kurum)

Bu çalışma kapsamında yukarıda belirtilen sorulara cevap aranmıştır. Elde edilen bulguların çevresel bağlılık literatürüne katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

2. LİTERATÜR İNCELEMESİ

Çölleşme, hava kirliliği, iklim değişikliği gibi çevreyi olumsuz yönde etkileyen olayların temeli insan tutum ve davranışlarına dayanmaktadır (Çetinkaya ve Kaplan, 2020: 645). Çevresel bağlılık daha çok bireylerin doğaya karşı daha duyarlı ve bilinçli hareket etmesini içermektedir. Değirmenci ve Aytekin (2021: 25) çevresel bağlılığı doğaya ve işe olan bağlılık şeklinde iki başlık altında incelemiştir. Ayrıca kavramı açıklarken, çalışanların işlerine duydukları saygı ve işlerinde göstermiş oldukları gayret şeklinde vurgulamıştır. Bu noktadan hareketle, çevresel bağlılık kavramını açıklarken çalışanların iyi ruh hallerinin işe yansıtma şekli olduğundan bahsedilmiştir. Diğer yandan işe bağlılık kavramını açıklarken çalışanların işleriyle ilgili rollerine “fiziksel, bilişsel ve duygusal” yönden adapte olmaları gerektiği vurgulanmıştır. Çalışanların işyerinde çevresel bağlılıkları, işe bağlılıkla benzer bir yapıya sahiptir. İşletme sahipleri ve yöneticileri çevresel sürdürülebilirliğe yönelik ne kadar fazla uygulamaya yer verirlerse işyerinde çalışanların da o derecede çevresel bağlılık göstermeleri beklenir. Literatür incelendiğinde çevreyle ilgili kullanılan kavramlardan birisi de çevresel aktivizmdir. Çevresel aktivizm kavramı işletmelerde üretim ve hizmet kaynaklı çevresel zararların minimum seviyeye düşürülmesi, çevreye duyarlı hareket etmeyi sağlayan ve çevresel bağlılığı teşvik eden bir kavramdır. Çalışanlarda çevresel bağlılığın gelişiminde hizmet içi eğitim ve seminer çalışmalarının önemli bir yeri bulunmaktadır (Tağrikulu ve diğerleri, 2021: 442).

Literatürde yer alan akademik bir çalışmada; işletmelerin tek kullanımlı üretime ağırlık vermelerine, işletme kaynaklı çevre kirliliğinin neden olduğu bilinmektedir. Ayrıca, çevresel bozulmalar ve işletmelerin neden olduğu aşırı enerji israfı gibi konular bilim çevreleri ve yasa yapıcılar tarafından sıkça gündeme getirilmektedir. Günümüz küresel dünyasında, tüketicilerin çevreye duyarlı ürünleri daha fazla tercih etmeye başladığı iddia edilmektedir (Yayla ve diğerleri, 2020: 3974).

Bu çalışmada çevresel bağlılık kavramı, çalışanlar özelinde incelenmiştir. Çalışanların çevresel bağlılık düzeylerinin artması, işletmelerin kurumsal sürdürülebilirliğine katkı sağlar. Aynı zamanda çalışanların ve işletmelerin çevresel duyarlılıkları gelecek kuşaklara daha yaşanabilir bir dünya bırakılmasına yardımcı olacaktır. Bu doğrultuda toplumun önemli paydaş gruplarından birisi olan çalışanların çevresel tutum ve davranışlarının aynı zamanda aile ve yakın arkadaşlarının bu tür olumlu rol davranışları sergilemesine katkı sağlayabilmektedir. Karşılıklılık ve paydaşlar teorisi yönünden çevresel bağlılık kavramı incelendiğinde işletme sahipleri ve yöneticileri çevreye bağlılık konusunda çalışanlarını teşvik ettiklerinde ve bu konuda desteklediklerinde çalışanların da buna olumlu karşılık vermesi beklenmektedir.

3. YÖNTEM

Çalışmanın bu bölümünde sırasıyla verilerin toplandığı çalışma grubu, verilerin toplanmasında kullanılan yöntem, veri toplama araçları, literatüre bağlı olarak geliştirilen hipotezler, verilerin analizine yer verilmiştir.

3.1. Çalışma Grubu

Bu çalışmanın odak noktası, çalışanların çevresel bağlılık düzeylerinin demografik özellikler bağlamında incelenmesidir. Yukarıda literatür temelinde yapılan incelemelerde görüldüğü gibi çevresel bağlılık kavramını kamu ve özel sektör çalışanlarını mukayese eden herhangi bir ampirik çalışmaya rastlanmamıştır. Kamu ve özel sektör odağında çevresel bağlılık kavramının incelenmesinin literatüre olumlu katkı sağladığını iddia ediyoruz. 2020 ve 2022 yılları arasında tüm dünyada insan sağlığını ve varlığını derinden etkileyen Covid-19 salgın hastalığı nedeniyle veriler çevrimiçi anket yöntemi uygulanarak toplanmıştır. Çalışmaya katılmayı kabul eden 386 kamu ve özel sektör çalışanından veriler elde edilmiştir.

3.2. Veri Toplama Araçları

Demografik özellikler olarak “cinsiyet, medeni durum, çalışılan kurum tipi ve eğitim seviyesi” olmak üzere 4 ifadeye yer verilmiştir. Çalışma kapsamında daha önce bilimsel bir çalışmada kullanılan ve Türkçeye uyarlanmış çevresel bağlılık ölçeğinden faydalanılmıştır. Bu doğrultuda Afsar ve Umrani (2020) çalışmasında kullandığı çevresel bağlılık ölçeği Türkçe uyarlaması Değirmenci ve Aytekin (2021) çalışmasında yapılmıştır. Kullanılan ölçek bu çalışmadan alınmıştır. Yapılan literatür çalışmasına bağlı olarak 11 hipotez geliştirilmiştir. Bu hipotezler şunlardır:

- H1: Çalışanların çevresel bağlılığı cinsiyete göre farklılık gösterir.
H2: Çalışanların çevresel bağlılığı medeni duruma göre farklılık gösterir.
H3: Çalışanların çevresel bağlılığı çalışılan kuruma göre farklılık gösterir.
H4: Çalışanların çevresel bağlılığı eğitim düzeyine göre farklılık gösterir.
H5: Kamu çalışanlarının cinsiyeti ile çevresel bağlılık düzeyleri arasında ilişki vardır.
H6: Özel sektör çalışanlarının cinsiyeti ile çevresel bağlılık düzeyi arasında ilişki vardır.
H7: Kamu çalışanlarının medeni durumları ile çevresel bağlılık düzeyleri arasında ilişki vardır.
H8: Özel sektör çalışanlarının medeni durumları ile çevresel bağlılık düzeyi arasında ilişki vardır.
H9: Çalışanların çevresel bağlılığı ile çalışılan kurum arasında ilişki vardır.
H10: Kamu çalışanların eğitim düzeyleri ile çevresel bağlılık düzeyleri arasında ilişki vardır.
H11: Özel sektör çalışanlarının eğitim seviyesi ile çevresel bağlılık düzeyi arasında ilişki vardır

3.3.Verilerin Analizi

H₁, H₅, H₆, H₉ hipotezlerinin test edilmesine yönelik “t testi” kullanılmıştır. “H₂, H₃, H₄” hipotezlerinin test edilmesinde “Tek Yönlü Anova” testi, “H₇, H₈, H₁₀ ve H₁₁” hipotezlerinin test edilmesinde “çoklu regresyon” analizinden” faydalanılmıştır. Katılımcılara anket formunda yer alan ifadeleri dikkatli bir şekilde okumaları ve kendileri için en uygun seçeneği işaretlemelerine yönelik açıklamaya anketin yönerge kısmında yer verilmiştir. Hasan Kalyoncu Üniversitesi Etik Kurulundan 25.09.2020 tarihinde anket formunun uygulanmasına yönelik izin alınmıştır. Alınan izin doğrultusunda örneklem grubundan veri toplama işlemlerine geçilmiştir. Kamu ve özel sektörde çalışanlarından toplanan verilerin eşit olmasına dikkat edilmiştir. Toplanan veri seti “IBM SPSS Statistics 25” istatistik paket programına işlenmiş ve kullanılan ölçek geçerlilik ve güvenilirlik analizlerine tabi tutulmuştur. Bu doğrultuda sırasıyla; keşfedici ve doğrulayıcı faktör analizi, AVE ve CR değerlerine yönelik ölçümler, ayrışma geçerliliği ve son olarak güvenilirlik analizleri yapılmıştır.

3.4.Yapı Geçerliliğine İlişkin Analizler

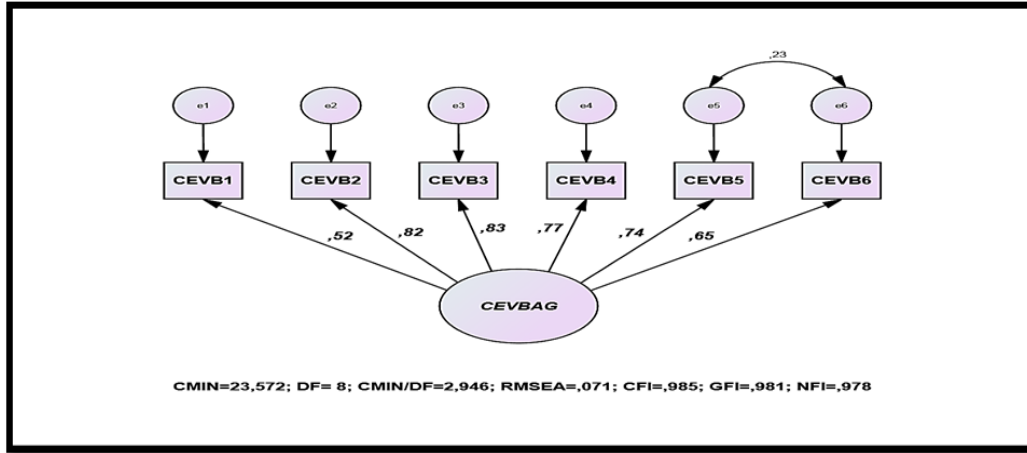
Çalışmanın bu kısmında kullanılan ölçeğin yapı geçerliliğini tespit etmeye yönelik değişik analizlere başvurulmuştur. Bunlar arasında Keşfedici Faktör Analizi (KFA), Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA), Yakınsak ve Ayrışma Geçerlilik Yöntemlerine yer verilmiştir. Her ne kadar orijinal ölçeğin geçerlilik ve güvenilirliği daha önce yapılmış olsa da farklı veri setinde farklı sonuçlara ulaşma imkânları araştırılmıştır. Orijinal ölçek tek boyuttan oluşmaktadır. Bu çalışmada yapılan analizlerle bir ya da daha fazla alt boyutta çeşitlendirilme olanakları incelenmiştir. Bu doğrultuda kullanılan veri setinin doğruluğunu tespit etmek için Bartlett testi ve KMO test yöntemleri kullanılmıştır. Ölçek tek boyuttan (faktörden) oluşmaktadır ve açıklayıcı faktör analizi yardımıyla özdeğer istatistiğinden yararlanılmıştır. Tablo 1’de analiz sonuçlarına ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 1: Keşfedici Faktör Analizi Sonucu

Çalışanların Çevresel Bağlılıkları Ölçeğine İlişkin İfadeler	Faktör Yüğü	Özdeğer	Açıklanan Varyans
CEVB1	0,527	3,684	54,169
CEVB2	0,814		
CEVB3	0,816		
CEVB4	0,766		
CEVB5	0,767		
CEVB6	0,685		
Bartlett testi: 107,938		Kaiser-Meyer-Olkin Değeri: 0,879 p= 0,000<0,05	

Keşfedici (Açıklayıcı) faktör analize yönelik faktör rotasyon yöntemi olarak “en yüksek olabilirlik” seçeneğinden “doğrudan döndürme” tercih edilmiştir. Her bir maddeye ilişkin faktör yük değerlerinin en düşük “0,527” ve en yüksek “0,816” olduğu tespit edilmiştir. Açıklanan varyans oranı tek faktörlü ölçekler için kabul edilen “0,30” üzerinde bir değere sahip olduğu yani “0,54169” olduğu tespit edilmiştir (Tablo 1). Bu durumda

ölçeğe yönelik yapılan keşfedici faktör analizi sonucunda ölçeğin bu analiz yöntemine göre elde edilen değerlerin tatminkâr sınırlar içerisinde yer aldığı ve analiz işlemlerinde bir sonraki aşamaya geçilmesinin uygun olduğu tespit edilmiştir.

Şekil 1. Birinci Düzey Doğrulayıcı Faktör analizi

Doğrulayıcı faktör analizine yönelik yapılan analiz sonucunda uyum iyiliği değerlerinin kabul edilebilir sınırlar içerisinde yer almadığı tespit edilmiştir. Sorunun tespitine yönelik ilk olarak modifikasyon değerleri incelenmiştir. Yapılan inceleme sonucunda hata değerleri “e5 ve e6” arasında yüksek bir ilişki olduğu tespit edilmiştir (MI= 13,395). Bu nedenle “e5 ve e6” arasında kovaryans çözülmüştür. Daha sonra yapılan analiz neticesinde “ $\chi^2/sd= 2,946$, RMSEA= 0,071, CFI= 0,985, GFI=0,981 ve NFI= 0,978” elde edilen uyum iyiliği değerlerinin kabul edilebilir sınırlar içerisinde yer aldığı anlaşılmıştır (Şekil 1). Son olarak SRMR değerini hesaplanmıştır. Bu değerde “SRMR= 0,0270” değerinin kabul edilebilir sınırlar içerisinde yer aldığı tespit edilmiştir. Bu durumda doğrulayıcı faktör analizi sonucunda ölçeğin yapı geçerliliği doğrulanmıştır. Bundan sonraki aşamada literatürde sıkça rastlanan (Aslan ve Yaman; 2021; Değirmenci ve Aytekin, 2021; Karadağ ve Aşçı, 2021) yapı geçerliliği analiz yöntemlerinden olan “yakınsak geçerlilik ve ayırışma geçerliliği” değerleri incelenmiştir.

Çevresel Bağlılık ölçeğinin yapı geçerliliğini tespit etmek için keşfedici faktör analizi ve doğrulayıcı faktör analizine ek olarak yakınsak geçerlilik için AVE ve CR değerleri incelenmiştir. Yapılan istatistik analizine ilişkin sonuçlar Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2: Çevresel Bağlılık Ölçeğinin AVE ve CR Değerleri

Ölçek Adı	Maddeler	Faktör Yük Değerleri	AVE	CR
Çevresel Bağlılık	CEVB1	0,527	0,54174	0,87439
	CEVB2	0,814		
	CEVB3	0,816		
	CEVB4	0,766		
	CEVB5	0,767		
	CEVB6	0,685		

Geçerlilik analizi dâhilinde AVE ve CR değerleri incelenmiştir. Buna göre AVE (benzeşme geçerliliği)>0,50 ve CR (Birleşik Güvenilirlik) değerinin>0,70 olması gerekmektedir. Ayrıca bu analizde CR>AVE olması gerekir (Aslan ve Yaman, 2021; 898). Yapılan analiz sonucunda AVE=0,54174 ve CR değeri= 0,87439 olduğu tespit edilmiştir (Tablo 2). CR değerinin 1’e yaklaşması güvenilirliğin arttığına işaret eder. Bu durumda ölçeğe ilişkin benzeşme geçerliliği sağlanmıştır. Yapı geçerliliği ve güvenilirliğe ilişkin Tablo 3’te ayırışma geçerliliği ve Cronbach’s Alpa (iç tutarlılık güvenilirliği) değerlerine ilişkin analiz sonuçları yer almaktadır.

Tablo 3: Ayrışma Geçerliliği ve Güvenilirlik Analizi,

Bağımsız Değişkenler	Ortalama	Standart Sapma	p						
Cinsiyet	1,76	0,43	0,439						
Medeni Durum	1,77	0,48	0,008						
Çalışılan Kurum	1,502	0,5	0,00						
Eğitim Düzeyi	3,06	1,81	0,04						
Test Sonuçları									
Box's M	20,025	1,589							
F	Approx.								
df1	12								
df2	6326,040								
Sig.	,087								
Değişkenler Entered/Removed									
		Wilks' Lambda			F Değeri				
Adımlar	Entered	İstatistik	df1	df2	df3	Statistic	df1	df2	Sig.
caliskur	1	,946	1	4	381,000	5,479	4	381,000	,000
egitim	2	,906	2	4	381,000	4,786	8	760,000	,000
Fonksiyon	Özdeğer	Varyans (%)	Kümülatif %		Kanonik Koralasyonu				
1	,063 ^a	62,6	62,6		,244				
2	,038 ^a	37,4	100,0		,191				
Özdeğerler									
Fonksiyon	Açıklaman Varyans Yüzdesi		Kanonik Korelasyon						
1	62,6		0,244						
2	37,4		0,191						
Wils' Lambda									
Fonksiyonların Testi	Wilks' Lambda		Ki Kare		Serbestlik Derecesi	p değeri			
1'den 2'ye doğru	0,906		37,505		8	,000			
2	0,964		14,148		3	0,003			
Standart Kanonik Diskriminant Fonksiyon Katsayıları									
Değişkenler	1			2					
Çalışılan Kurum	1,398			0,495					
Eğitim Düzeyi	0,698			1,308					
Yapı Matrisi									
Bağımsız Değişkenler	1			2					
Çalışılan Kurum	0,882*			-0,471					
Cinsiyet ^b	0,467*			-0,251					
Medeni Durum ^b	-0,123*			-0,039					
Eğitim Düzeyi	-0,334			0,943*					
Cronbach' Alpha: 0,872									

*. Her değişken ve herhangi bir diskriminant işlevi arasındaki en büyük mutlak korelasyon değeri.

a. Analizde ilk 2 kanonik diskriminant fonksiyonu kullanılmıştır.

b. Bu değişken analizde kullanılmaz.

Çalışma kapsamında kullanılan bağımsız değişkenler (cinsiyet, medeni durum, çalışılan kurum ve eğitim düzeyi) ile oluşturulan fonksiyonların birbirinden ayırt edilmesine yönelik ayırma geçerliliği analizine başvurulmuştur. Bir diğer anlatımla “cinsiyet, medeni durum, çalışılan kurum ve eğitim düzeyi” değişkenlerinin bağımlı değişken olan çevresel bağlılığa göre nasıl sınıflandırıldığı yani nasıl gruplara ayrıldığı tespit edilmek istenmiştir. Ayırma geçerliliğinin tespit edilmesine yönelik “test sonuçları” kısmında anlamlılık değeri $\text{sig} > 0,05$ üzerinde olmalıdır. Bu çalışmada “0,087” olduğu tespit edilmiş ve ayırma geçerliliğine ilişkin ön koşullardan birisi sağlanmıştır. “Değişken Entered/Removed” kısmı incelendiğinde çalışılan kurum ve eğitim seviyesi, çalışanların çevresel bağlılığına önemli derecede etkilediği görülmüştür (her iki bağımsız değişkende de $p = 0,000$). Bir başka ifadeyle bu iki değişken anlamlı bir şekilde çevresel bağlılığı etkilemektedir. “Özdeğerler” iki fonksiyon oluşturmuştur. Burada ayırma fonksiyonu 2 fonksiyona yüklenmiştir. Standart Kanonik Diskriminant Fonksiyon Katsayıları kısmında kaç adet fonksiyon olduğu ve hangi fonksiyonlar arasında ayırım olduğuna ilişkin istatistiki değerleri göstermektedir. Çalışmanın bu kısmında anlamsız değişkenler (cinsiyet ve medeni durum) analizden atılmıştır. Çalışılan kurum bağımsız değişkenine ilişkin beta katsayısı ($\beta = 0,495$) iken eğitim düzeyine ilişkin beta katsayısı ($\beta = 1,308$) olarak tespit edilmiştir. Sonuç olarak ayırma geçerliliğine ilişkin yapılan istatistiki analizlerde, çalışılan kurum ve eğitim düzeyi yani bu iki bağımsız değişken bağımlı değişken olarak kullanılan çevresel bağlılık değişkenine göre ayrılmaktadır. Yapı geçerliliğine yönelik analizler sonucu çalışma kapsamında kullanılan ölçeğin geçerliliği sağlanmıştır. Yapılan güvenilirlik analizi sonucu ölçeğin cronbachs’ alpha değeri “0,872” olarak bulunmuştur. Bu durum da ölçeğin yüksek düzeyde güvenilir olduğunu göstermektedir. Böylece çalışmada kullanılan ölçeğin geçerlilik ve güvenilirliğine yönelik analizler tamamlanmıştır.

4.BULGULAR

Çalışmanın bu kısmında katılımcıların demografik özelliklerine ilişkin bulgulara ve geliştirilen hipotezlerin test edilmesine ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 4: Demografik Özellikler

DEĞİŞKEN	DÜZEY	N	%
CİNSİYET	Kadın	93	24,1
	Erkek	293	75,9
MEDENİ DURUM	Bekâr	100	25,9
	Evli	275	71,2
	Boşanmış	11	2,8
EĞİTİM DÜZEYİ	İlkokul	89	23,1
	Ortaokul	114	29,5
	Lise	41	10,6
	Ön Lisans	17	4,4
	Fakülte	89	23,1
	Yüksek Lisans	22	5,7
	Doktora	14	3,6
ÇALIŞILAN KURUM	Kamu	193	50,0
	Özel	193	50,0

Demografik özelliklere ilişkin yapılan analizde dört değişken, bağımsız değişken olarak kullanılmıştır. Bunlar sırasıyla; “cinsiyet, medeni durum, eğitim düzeyi ve çalışılan kurum” şeklinde sıralanmıştır. Yapılan analiz sonucunda cinsiyet değişkenine göre en fazla katılım %75,9 ile erkek katılımcılara aittir (293 kişi). Katılımcıların medeni durumu incelendiğinde en fazla katılım %71,2 ile evli katılımcılara aittir (275 kişi). Demografik özellikler eğitim seviyesi yönünden incelendiğinde en fazla katılım %29,5 katılım ile “Ortaokul” mezunlarından oluşmaktadır (114 kişi). Çalışılan kuruma göre katılım oranları incelendiğinde %50 katılım kamu ve özel kesim, çalışanlarından oluşmaktadır (Kamu= 193 kişi, Özel= 193 kişi). Çalışma kapsamında toplanan verilerde basit tesadüfi örneklem

yöntemi kullanılmıştır. Kamu ve özel sektör çalışanlarından eşit ağırlıkta veri toplanmasına karar verilmiştir. Bu doğrultuda farklı sektörlerde çalışanlar genelde işçi ve yardımcı hizmet pozisyonunda çalıştıkları için eğitim seviyelerinin alt düzeyde olduğu düşünülmektedir. Katılımcıların çevresel bağlılık düzeylerine ilişkin düşüncelerinin, cinsiyete göre farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek için 386 kişi üzerinden elde edilen veriler analize tabi tutulmuştur. T testine ilişkin sonuçlar Tablo 5’te gösterilmiştir.

Tablo 5: Bağımsız Örneklem T Testi Sonuçları (Bağımsız Değişken: Cinsiyet)

Cinsiyet	N	Ort.	S.S.	S.D.	t	p
Kadın	93	4,251	0,74582	384	-0,02	0,984
Erkek	293	4,250	0,66195			

Kadın ve Erkek gruplar arasında Levene’s Test sonucu incelendiğinde ($p= 0,227$) grup varyanslarının popülasyonda homojen olarak dağıldığı görülmektedir. Bir başka anlatımla kadın ve erkek grupları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. (Kadın ort.=4,251 ve Erkek ort.= 4,250). Bağımsız örneklem t-testi sonucuna göre erkeklerin (ort.= 4,250, SS=0,66) çevresel bağlılık puanlarının kadınlarınkine göre (ort.= 4,251, SS= 0,74) anlamlı bir farklılık olmadığı kanaatine varılmıştır (Tablo 5). Bu durumda çevresel bağlılık düzeyinin cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermediğinden ($t(384)= -0,02, p>0,05$) H_1 hipotezi desteklenmemiştir. Tablo 6’da ise çevresel bağlılığın kurum tipine göre farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir.

Tablo 6: Bağımsız Örneklem T Testi Sonuçları (Bağımsız Değişken: Kurum Tipi)

Kurum Tipi	N	Ort.	S.S.	S.D.	t	p
Kamu	193	4,12	0,73702	382,3	-3,66	0,000
Özel	193	4,38	0,691			

Bağımsız örneklem T-testi sonucuna göre özel sektör çalışanlarının (ort.= 4,38, SS= 0,69) çevresel bağlılık düzeylerinin kamu çalışanlarında (ort.= 4,12, SS=0,74) anlamlı olarak yüksek olduğu bulunmuştur (Tablo 6). Bu durumda çevresel bağlılık düzeyinin çalışılan kurum tipine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($t(382)= -3,66 p<0,05$). Bu nedenle de H_3 hipotezi desteklenmiştir. Çalışanların çevresel bağlılığının medeni duruma göre farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek amacıyla tek yönlü anova testi yapılmıştır. Yapılan analiz sonuçları Tablo 7’de gösterilmiştir.

Tablo 7: Çevresel Bağlılık ile Medeni Durum Anova- Hochberg’s GT2

Medeni Durum	Grup Sayısı	\bar{X}	F	Hochberg’s GT2
(1) Bekâr	100	4,28	4,763*	1-3**
(2) Evli	275	4,27		2-3**
(3) Boşanmış	11	3,59		3-1**
				3-2**

* $p<.05$; **Grup ortalamaları arasında anlamlı farklılıklar vardır.

Anova testi sonucuna göre, çalışanların, çevresel bağlılık düzeylerinin medeni durumları bakımından farklılık gösterdiği saptanmıştır (4,763; $p=0,009$). Grup sayıları arasında ciddi farklılıklar olduğu için (Bekâr=100 kişi, Evli=275 kişi ve Boşanmış= 11 kişi) homojenlik testi koşulunun sağlanması nedeniyle “Hochberg’s GT” istatistik analizine başvurulmuştur. Yapılan analiz neticesinde bekâr olanlarla boşanmış olanlar arasında anlamlı farklılık, boşanmış olanlarla bekârlar arasında farklılık, boşanmış olanlarla evliler arasında farklılık olduğu tespit edilmiştir (Tablo 7). Medeni durumu bekâr olanların ($\bar{x}= 4,28$) boşanmış olanlara göre ($\bar{x}= 3,59$) çevresel bağlılık düzeyleri daha yüksektir. Aynı zamanda evli olanların ($\bar{x}= 4,27$) boşanmış olanlara göre ($\bar{x}= 3,59$) çevresel bağlılık düzeyleri daha yüksektir. Boşanmış olanların ise bekâr ve evli olanlara göre çevresel bağlılık düzeyleri daha düşüktür. Bu durumda H_2 hipotezi desteklenmiştir. Çalışanların çevresel bağlılığının eğitim düzeyine göre farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek amacıyla tek yönlü anova testi yapılmıştır. Yapılan analiz sonuçları Tablo 8’de gösterilmiştir.

Tablo 8: Çevresel Bağlılık ile Eğitim Düzeyi Anova Testi- Hochberg's GT2

Eğitim Düzeyi	Grup Sayısı	\bar{X}	F	Hochberg's GT2
(1) İlkokul	89	4,25	4,306	1-3**
(2) Ortaokul	114	4,40		2-3**
(3) Lise	41	3,82		3-1**
(4) Ön Lisans	17	4,51		3-2**
(5) Fakülte	89	4,16		3-4**
(6) Yüksek Lisans	22	4,29		4-1**
(7) Doktora	14	4,46		

*p<.05; **Grup ortalamaları arasında anlamlı farklılıklar vardır.

Anova testi sonucuna göre, çalışanların çevresel bağlılık düzeylerinin eğitim düzeyleri bakımından farklılık gösterdiği saptanmıştır (4,406; p=0,000). İlkokul mezunlarının (\bar{x} = 4,25) lise mezunlarına göre (\bar{x} = 3,82), ortaokul mezunlarının (\bar{x} = 4,40) lise mezunlarına göre (\bar{x} = 3,82), ön lisans mezunlarının (\bar{x} = 4,51) lise mezunlarına göre (\bar{x} = 3,82), Ön lisans mezunlarının (\bar{x} = 4,51), ilkokul mezunlarına (\bar{x} = 4,25) göre çevresel bağlılık düzeylerinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Buna göre H4 hipotezi desteklenmiştir. Tablo 9 ve Tablo 10'da ise H₅, H₇ ve H₁₀ hipotezlerine ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 9: Değişkenlere Ait Ortalama, Standart Sapma ve Korelasyon Katsayıları (Kamu Çalışanları)

Değişkenler	Ortalama	Standart Sapma	1	2	3	4
1-Çevresel Bağlılık (Bağımlı Değişken)	4,31	0,61	1			
2-Cinsiyet (Bağımsız Değişken)	1,56	0,50	-.041	1		
3-Medeni Durum (Bağımsız Değişken)	1,70	0,50	.366	.003	1	
4-Eğitim Düzeyi (Bağımsız Değişken)	5,2	0,93	.206	.183	.368	1

H₅, H₇ ve H₁₀ hipotezlerine yönelik çoklu regresyon analizi sonuçları Tablo 10'da verilmiştir.

Tablo 10: Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları (Kamu çalışanları)

Değişkenler	B	S.H.	β	P
Cinsiyet	-.714	.091	-.053	.476
Medeni Durum	.045	.090	.037	.618
Eğitim Düzeyi	.042	.048	.064	.381

Tablo 10'da görüldüğü gibi çalışanların çevresel bağlılığı cinsiyet (p>0.05), medeni durum (p>0.05) ve eğitim durumu (p>0.05) değişkenlerinden etkilenmediği tespit edilmiştir. Bu durumda H₅, H₇ ve H₁₀ hipotezleri desteklenmemiştir. Tablo 11 ve Tablo 12'de ise H₆, H₈ ve H₁₁ hipotezlerine ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 11: Değişkenlere Ait Ortalama, Standart Sapma ve Korelasyon Katsayıları (Kamu Çalışanları)

Değişkenler	Ortalama	Standart Sapma	1	2	3	4
1-Çevresel Bağlılık (Bağımlı Değişken)	4,39	0,69	1			
2-Cinsiyet (Bağımsız Değişken)	1,99	0,124	-.072	1		
3-Medeni Durum (Bağımsız Değişken)	1,72	,0472	-.088	.192	1	
4-Eğitim Düzeyi (Bağımsız Değişken)	1,99	3,91	.073	-.032	-.133	1

H₆, H₈ ve H₁₁ hipotezlerine yönelik çoklu regresyon analizi sonuçları Tablo 12'da verilmiştir.

Tablo 12: Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları (Özel Sektör Çalışanları)

Değişkenler	B	S.H.	β	p
Cinsiyet	-.317	.410	-.057	.440
Medeni Durum	-.100	.108	.069	.356
Eğitim Düzeyi	.011	.013	.356	.397

Tablo 12’de görüldüğü gibi özel sektör çalışanlarının çevresel bağlılığı cinsiyet ($p>0.05$), medeni durum ($p>0.05$) ve eğitim durumu ($p>0.05$) değişkenlerinden etkilenmediği tespit edilmiştir. Bu durumda H6, H8 ve H11 hipotezleri desteklenmemiştir. Tablo 13’te ise çalışanların çevresel bağlılık düzeylerinin, çalıştıkları sektör bazında (kamu-özel) ilişki bulunup bulunmadığının tespitine yönelik analize yer verilmiştir.

Tablo 13: Basit Regresyon Analizi Sonucu

Değişkenler	B	S.H.	β	p
Çalışılan Kurum	.073	.066	.056	.269

Çalışılan kurum ile çevresel bağlılık arasında herhangi bir ilişkiye rastlanmamıştır ($p>0.05$). Bu durumda H9 hipotezi desteklenmemiştir (Tablo 13).

Tablo 14: Hipotezlere İlişkin Analiz Sonuçları

Hipotezler	Sonuçlar
H ₁ : Çalışanların çevresel bağlılığı cinsiyete göre farklılık gösterir.	Desteklenmedi
H ₂ : Çalışanların çevresel bağlılığı medeni duruma göre farklılık gösterir.	Desteklendi
H ₃ : Çalışanların çevresel bağlılığı çalışılan kuruma göre farklılık gösterir.	Desteklendi
H ₄ : Çalışanların çevresel bağlılığı eğitim düzeyine göre farklılık gösterir.	Desteklendi
H ₅ : Kamu çalışanlarının çevresel bağlılığı ile cinsiyet arasında ilişki vardır.	Desteklenmedi
H ₆ : Özel sektör çalışanlarının çevresel bağlılık ile cinsiyet arasında ilişki vardır.	Desteklenmedi
H ₇ : Kamu çalışanlarının çevresel bağlılığı ile medeni durum arasında ilişki vardır.	Desteklenmedi
H ₈ : Özel sektör çalışanlarının çevresel bağlılığı ile medeni durum arasında ilişki vardır.	Desteklenmedi
H ₉ : Çalışanların çevresel bağlılığı ile çalışılan kurum arasında ilişki vardır.	Desteklenmedi
H ₁₀ : Kamu çalışanların çevresel bağlılığı ile eğitim düzeyi arasında ilişki vardır.	Desteklenmedi
H ₁₁ : Özel sektör çalışanlarının çevresel bağlılığı ile eğitim düzeyi arasında ilişki vardır.	Desteklenmedi

Tablo 14’te görüldüğü gibi çalışma kapsamında geliştirilen 11 hipotezden 3’ü desteklenmiştir. 8’i ise desteklenmemiştir.

5.SONUÇ

Çalışanların çevresel bağlılık düzeyleri demografik özellikler (cinsiyet, medeni durum, eğitim düzeyi ve çalışılan kurum) kapsamında incelenmiştir. Ayrıca çevresel bağlılık düzeyi literatürde ilk defa kamu ve özel sektör bağlamında karşılaştırılmıştır. Bu doğrultuda bir takım sonuçlar elde edilmiştir. Bu sonuçlar aşağıdaki şekilde sıralanmıştır:

- Çalışma kapsamında ilk olarak özel sektör çalışanlarının çevresel bağlılık düzeylerinin kamu sektörü çalışanlarına göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.
- İkinci olarak çalışanların çevresel bağlılık düzeylerinin medeni durum bakımından farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Medeni durumu bekâr olanların boşanmış olanlara göre çevresel bağlılık düzeylerinin daha

yüksek olduğu tespit edilmiştir. Evli olanlarında çevresel bağlılık düzeylerinin boşanmış olanlara göre daha yüksek seviyede olduğu raporlanmıştır. Medeni durum kategorisinde çevresel bağlılık düzeyleri her üç kategori içinde yani bekâr, evli ve boşanmış olanlar için çevresel bağlılık düzeylerinin bulunduğu ortaya çıkarılmıştır. Bu kategoride en düşük çevresel bağlılık düzeyinin boşanmış çalışanlardan olduğu sonucuna varılmıştır.

- Yapılan analizlerde çevresel bağlılık düzeylerinin eğitim seviyesine göre farklılık gösterip göstermediğine ilişkin yapılan fark testlerinde “ilkokul, ortaokul, lise ve ön lisans” mezunları arasında anlamlı farklılıklar ortaya çıkarılmıştır. “Fakülte, Yüksek Lisans ve Doktora mezunlarına” yönelik çevresel bağlılık yönünden herhangi bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Çalışanların çevresel bağlılık düzeyleri eğitim seviyeleri açısından değerlendirildiğinde en yüksek seviyenin ön lisans mezunlarında olduğu tespit edilmiştir. En düşük çevresel bağlılık düzeyinin ise lise mezunlarında olduğu tespit edilmiştir.

6.TARTIŞMA

Çalışma kapsamında geliştirilen önerilerin bir kısmı desteklenirken bir kısmı desteklenmemiştir. Hangi önerilerin desteklendiğine ilişkin bilgiler sonuç kısmında açıklanmıştır. Gerek kamu gerekse de özel kesim çalışanlarının çevresel bağlılık düzeylerinin cinsiyete göre farklılık göstermediği ortaya çıkarılmıştır. Cinsiyet ayrımcılığının sıkça tartışıldığı günümüz iş piyasasında böyle bir sonuca ulaşılması cinsiyet eşitliği açısından oldukça önemlidir. Literatür incelendiğinde yapılan bir çalışmada 459 İtalyan üniversite öğrencisinin çevresel bağlılık düzeyleri ile cinsiyetleri arasında herhangi bir farklılık bulunmadığı tespit edilmiştir (Di Fabio ve Rosen, 2019 Akt. Balci ve diğerleri, 2021: 194). Ayrıca cinsiyet ile çevresel bağlılık arasında herhangi bir ilişki ya da farklılık olmadığına yönelik literatürde bulgular mevcuttur (Balci ve diğerleri., 2021; Çetinkaya ve Kaplan, 2020). Diğer yandan cinsiyet ile çevresel bağlılık arasında ilişkiyi destekleyen çalışmalarda bulunmaktadır (Tağrikulu, 2021).

Bu çalışmada desteklenen önerilerden birisi de çalışanların çevresel bağlılık düzeylerinin eğitim düzeyine göre farklılık göstermesi olmuştur. Literatürde benzer çalışmalar incelendiğinde yapılan bir çalışmada katılımcıların çevresel bağlılık düzeylerinin eğitim seviyesine göre farklılık gösterdiği görülmüştür (Balci ve diğerleri, 2021: 198). Yapılan bir başka ampirik çalışmada çalışanların ve onların anne babalarının eğitim düzeyleri ile çevresel bağlılık düzeyleri arasında ilişki tespit edilmiştir (Çetinkaya ve Kaplan, 2020: 658). Çalışma kapsamında kamu ve özel sektör çalışanlarının demografik özellikleri ile çevresel bağlılık düzeyleri arasında nedensellik ilişkisi tespit edilmemiştir.

6.1.Teorik ve Uygulamaya Yönelik Çıkarımlar

Bu çalışmanın elde edilen bulgularının literatüre birtakım katkılar sağladığı düşünülmektedir. Son yıllarda çevresel bağlılık kavramı gerek çalışanlar gerekse de bireyler açısından inceleme konusu yapılmıştır. Yerli ve yabancı literatüre katkı sağlanmıştır. Bu çalışmada kamu ve özel çalışanlarının mukayesesi yardımıyla çevresel bağlılık düzeyleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Çalışmanın en belirgin tespiti özel sektör çalışanlarının kamu sektörü çalışanlarına göre çevresel bağlılık düzeylerinin daha yüksek seviyede olduğunun tespiti olmuştur. Elde edilen bu bulguyu, tek bir çalışmaya dayandırmak yoluyla doğruluğunu kabul etmek pek mümkün görülmemektedir. Bu konu hakkında farklı kültürlerde ve farklı kamu ve özel sektör karşılaştırmasına dayanan çalışmaların daha fazla yapılması koşulu ile doğruluğu tartışılmalıdır. İşletme sahiplerine ve yöneticilerine birtakım tavsiyelerde bulunduk. Bunlar aşağıda sıralanmıştır:

- Öncelikle özel sektörde olduğu gibi kamu çalışanlarının çevresel bağlılık seviyelerini arttırılmasına yönelik bir takım önlemler alınmalıdır. Örneğin yeşil kurumsal sosyal sorumluluk politikaları ile çalışanların çevresel bağlılık düzeylerinin yükseltilmesine destek verilmelidir. Bu noktada işletme sahiplerine ve yöneticilerine çevresel duyarlılığa, çevresel tutum, çevresel davranış, çevresel bilinç düzeylerinin arttırılmasına yönelik tüm çalışanlarına hizmet içi eğitim ve seminer gibi faaliyetlere yer verilmesi önerilmektedir.

- İşyerlerinde çalışanların çevresel bağlılık konusunda iş arkadaşlarını bilinçlendirilmesi önerilmektedir. İşyerinde dinlenme esnasında iş arkadaşları arasında sohbet ortamlarında çevresel konulara da değinilmelidir. Böylece daha fazla çevresel bağlılık gösterilmesine yönelik çabalar artabileceği düşünülmektedir.

- Çalışanların çevresel bağlılık düzeylerinin yükseltilmesine yönelik bir takım çabalar sarf edilmelidir. Çevresel tutum ve inançların teşvik edilmesine yönelik girişimlerinden sadece işletme sahiplerini ve yöneticilerini sorumlu tutmak yeterli değildir. Aynı zamanda çalışanların da çevreye yönelik tutum ve davranışlar konusunda dikkat etmesi ve çevresel duyarlılık tutum ve davranışlarını sergilemesi önerilmektedir.

6.2.Sınırlılıklar ve Gelecek Çalışmalar için Öneriler

Bu çalışmanın birtakım önemli kısıtlılıkları bulunmaktadır. İlk olarak çalışma kapsamında gönüllülük esasına göre veri toplanmıştır. Bu doğrultuda her ne kadar çok fazla örneklem grubuyla çalışmanın yapılması arzulansa da 386 kişiyle çalışma sınırlı kalmıştır. İkinci olarak çalışma boylamsal yönetime dayanmaktadır. Bu durumda önemli bir eksiklik olarak görülmektedir. Veriler 2021 yılında toplanmıştır. Bu dönemde dünyayı derinden etkileyen ve sonuçlarının yüzyıllar boyu tartışılması elzem olan Covid-19 salgını dönemine denk gelmesi nedeniyle çalışma süresi sınırlı tutulmuştur. Salgına bağlı; ölümler, hastalıklar, ekonomik ve psikolojik kaynaklı işletme sahip ve çalışanlarının sıcak bakmaması gibi birçok bileşen çalışma süresinin yani veri toplama sürecinde mesafe kat edilmesinde önemli bir engel oluşturmuştur.

Gelecekte yapılması planlanan çalışmalara birtakım önerilerde bulunma ihtiyacı hissedilmiştir. Bunlar:

- Farklı zaman dilimlerinde farklı coğrafyalarda bu çalışmanın yapılış amacına uygun benzer çalışmalar yürütülerek literatüre zenginlik katılmalıdır.
- Çevresel bağlılık düzeyi, bu çalışmada en fazla bekâr çalışanlarda olduğu tespit edilmiştir. Gelecekte yapılması planlanan çalışmalarda çevresel bağlılık düzeyi medeni durumu kapsayan daha fazla çalışma yapılması ve bunun nedenlerinin araştırılması önerilmektedir.
- Gelecekte yapılması planlanan araştırmalarda, çevresel bağlılık düzeylerinin tespitinde etkili olduğu düşünülen; ahlaki inanç, dini inanç, çevresel bilinç, çevreci örgütsel destek ve çevrenin etkilerin araştırılması önerilmektedir.

Kaynakça

- Afsar B. ve Umrani, W.A. (2020). Corporate social responsibility and pro-environmental behavior at workplace: the role of moral reflectiveness, coworker advocacy, and environmental commitment, *Corp Soc Resp Env Ma.*, Vol. 27, pp. 109–125. <https://doi.org/10.1002/csr.1777>. (13.11.2021).
- Aslan, M. ve Yaman, F. (2021). Kurumsal değerler olarak kalite, inovasyon, katılımçılık ve işbirliğinin kişi-örgüt uyumu bağlamında çalışanın görev performansına etkisi: konaklama sektöründe bir araştırma. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, Cilt 13, Sayı 1, s. 892–903. Elde Edilme Tarihi: 16 Aralık 2021, <https://www.isarder.org/index.php/isarder/article/view/1351>.
- Balci, V., Çakaloğlu, E. ve Erdeveciler, Ö. (2021). “Kapalı Alanlarda Fiziksel Aktivite Yapan Bireylerin Doğaya Bağlılıklarının İncelenmesi”, *Sportre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, Cilt 19, Sayı 3, s. 191-201.
- Cop, S., Alola, UV. ve Alola, A. A. (2020). *Perceived behavioral control as a mediator of hotels’ green training, environmental commitment, and organizational citizenship behavior: A sustainable environmental practice. Bus Strat Env*: 29:3495–3508. Elde Edilme Tarihi: 17 Ekim 2021, <https://doi.org/10.1002/bse.2592>.
- Çetinkaya, G. ve Kaplan, M. (2020). “Açık alan rekreasyon etkinliği olarak piknik yapan bireylerin çevre tutum ve davranışlarının incelenmesi”, *Journal of Recreation and Tourism Research*, Vol. 7, Issue 4, p. 642-664.
- Çınar, B. ve Duran, A. (2021). “Doğaya bağlılığın doğa yuruyuşlerine katılım motivasyonu üzerindeki etkisi”, *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, Cilt 5, Sayı 1, s. 754-766.
- Davis, J. L., Le, B. ve Coy, A. E. (2011). Building a model of commitment to the natural environment to predict ecological behaviour and willingness to sacrifice. *Journal of Environmental Psychology*, Vol. 31, p. 257-265. Elde Edilme Tarihi: 24 Kasım 2021, doi: 10.1016/j.jenvp.2011.01.004.
- Değirmenci, B. (2020). “Çevresel Bilinç İle Çevresel Bağlılık İlişkisinin “Demografik Özellikler” Bağlamında İncelenmesi”, *Balkan ve Yakın Doğu Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt 6, Sayı 4, s. 1-13.

- Değirmenci, B. ve Aytekin, M. (2021). *Çalışanların Çevreci Davranışları: Merinos A.Ş. Uygulaması (Kavram-Teori-Uygulama)*, Gazi Kitabevi, Ankara.
- Di Fabio, A. ve Rosen, M. A. (2019). Accounting for individual differences in connectedness to nature: personality and gender difference. *Sustainability*, Vol. 11, Issue 1, s. 1-10. Elde Edilme Tarihi: 11 Aralık 2021, <https://www.mdpi.com/2071-1050/11/6/1693>.
- Karadağ, D. ve Aşçı, F. H. (2021). Sporcular İçin Çift Kariyer Yetkinliği Ölçeğinin Türkçe Uyarlaması. *Türkiye Klinikleri Spor Bilimleri*, Cilt 13, Sayı 2, s. 284-291. Elde Edilme Tarihi: 2 Kasım 2021, <https://www.halic.edu.tr/documents/lisansustu/sporcular-icin-cift-kariyer-yetkinligi-oilceginin-turkce-uyarlamasi.pdf>.
- Kelley, H. H. ve Thibaut, J. (1978). *Interpersonal relations: a theory of interdependence*. New York, NY, Wiley.
- Rahman, I. ve Reynolds, D. (2016). Predicting green hotel behavioral intentions using a theory of environmental commitment and sacrifice for the environment. *International Journal of Hospitality Management*, Vol. 52, p. 107–116. Elde Edilme Tarihi: 17 Aralık 2021, <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0278431915001462>.
- Schultz, P. W. (2002). *Inclusion with nature: the psychology of human-nature relation*, (Ed: P.Schmuck and P.W. Schultz), Kluwer Press, Boston. Elde Edilme Tarihi: 11 Ekim 2021, https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-1-4615-0995-0_4.
- Tağrikulu, P., Cirit-Gül, A. ve Çobanoğlu, E. O. (2021). Öğretmen adaylarının doğaya bağlılık düzeylerinin belirlenmesi. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt 40, Sayı 1, p. 441-458. Elde Edilme Tarihi: 7 Eylül 2021, doi: 10.7822/omuefd.828434.
- Wesselmann, E. D., Boyd, S. W., Arellanes, J. A., Driskell, A. ve Hesson-McInnis, M. S. (2021). Manipulating environmental commitment: A replication and extension. *Psychological Reports*, Vol. 51, Issue 1, p. 17-31. <https://doi.org/10.1177/003329412111012621>.
- Yayla, Ö., Kendir, H. ve Arslan, E. (2020). Moderator role of gender in the effect of environmental commitment on environmental responsibility behaviour in hotel employees. *BMIJ*, Cilt 8, Sayı 5, s. 3971-3990. Elde Edilme Tarihi: 11 Temmuz 2021, doi: <http://dx.doi.org/10.15295/bmij.v8i5.1626>.
- Yu, T. K., Lin, F. Y., Kao, K. Y. ve Yu, T. Y. (2019). Encouraging environmental commitment to sustainability: An empirical study of environmental connectedness theory to undergraduate students. *Sustainability*, Vol. 11, Issue 2, 342. Elde Edilme Tarihi: 16 Aralık 2021, <https://doi.org/10.3390/su11020342>.

Beyan ve Açıklamalar (Disclosure Statements)

1. Bu çalışmanın yazarları, araştırma ve yayın etiği ilkelerine uyduklarını kabul etmektedirler (The authors of this article confirm that their work complies with the principles of research and publication ethics).
2. Yazarlar tarafından herhangi bir çıkar çatışması beyan edilmemiştir (No potential conflict of interest was reported by the authors).
3. Bu çalışma, intihal tarama programı kullanılarak intihal taramasından geçirilmiştir (This article was screened for potential plagiarism using a plagiarism screening program).